

MÁY VẤN ĐỀ XÂY DỰNG LỐI SỐNG MỚI CỦA THANH NIÊN TẠI THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

NGUYỄN QUANG VINH

Nghiên cứu việc xây dựng lối sống cách mạng cho thanh niên, trên một ý nghĩa nào đó, cũng là *ngiên cứu cuộc cách mạng về lối sống của nhân dân ta*, đặc biệt là ở bộ phận trẻ trung nhất trong cơ cấu xã hội của xã hội ta. Thanh niên không phải là một giai cấp xã hội. Những giới thanh niên - một tập đoàn xã hội - lại có “đại diện” của mình trong tất cả mọi thành phần của cơ cấu các giai cấp và tầng lớp xã hội. Những *vấn đề xã hội* đang đặt ra trong quá trình biến đổi cách mạng về lối sống của giới thanh niên, do đó, cũng là *một thứ hình chiếu đặc thù của quá trình cách mạng hóa lối sống của toàn bộ cư dân trong cơ cấu xã hội*.

Tầm quan trọng chiến lược của công cuộc cách mạng hóa lối sống giới thanh niên, gắn liền với toàn bộ công tác thanh vận của Đảng, đã được đồng chí Tổng Bí thư Lê Duẩn nhấn mạnh trong Báo cáo chính trị tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ V của Đảng : “Đảng ta luôn luôn nhận định rằng *công tác vận động thanh niên* có tầm quan trọng đặc biệt. Đây là một vấn đề chiến lược của cách mạng, là trách nhiệm của toàn bộ hệ thống chuyên chính vô sản. Nhiệm vụ trước mắt cũng như lâu dài của công tác vận động thanh niên là giáo dục cho thế hệ trẻ nêu cao ý thức làm chủ. Phát huy vai trò xung kích trong sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội và bảo vệ Tổ quốc, nhanh chóng khắc phục những biểu hiện không lành mạnh trong một bộ phận thanh niên, thiếu niên; ra sức đào tạo, rèn luyện thanh niên thành những con người mới phát triển toàn diện, kế tục trung thành về xuất sắc sự nghiệp của Đảng và của dân tộc”⁽¹⁾. Báo cáo chính trị cũng nhắc nhở phải “*ngiên cứu và giải quyết những vấn đề mới về tư tưởng và lối sống của tuổi trẻ nước ta*”⁽²⁾.

Trong bài này, chúng tôi sẽ cố gắng trình bày các đặc điểm lối sống ở một mức độ khái quát cao hơn, thử vạch ra *tính quy luật và đặc thù của quá trình cách mạng hóa lối sống thanh niên*, nhân kết quả của một khảo sát xã hội học cụ thể, trên một địa bàn hẹp, trong một thời điểm gần nhất.

I. MƯỜI NHẬN XÉT VỀ ĐẶC ĐIỂM CỦA SỰ BIẾN ĐỔI CÁCH MẠNG TRONG LỐI SỐNG THANH NIÊN QUẬN I THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Những biến đổi tích cực, đáng phấn khởi trong lối sống của giới thanh niên quận I là *sự kết tinh* trong lối sống toàn bộ *hiệu quả tổng hợp của sự hoạt động của quận I* là *sự kết tinh* trong lối sống toàn bộ *hiệu quả tổng hợp của sự hoạt động của*

⁽¹⁾, ⁽²⁾ Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ V, tập I, tra. 129, tr. 130. Những chữ in nghiêng là do chúng tôi nhấn mạnh.

Các thiết chế xã hội sau hơn 9 năm cải tạo và xây dựng dưới sự lãnh đạo của Đảng. Những biến đổi tích cực này đồng thời cũng nói lên *sự trưởng thành trong ý thức và năng lực làm chủ tập thể của thanh niên* với tư cách là *chủ thể của hoạt động* trong cuộc đấu tranh giai cấp giữa *hai con đường*, giữa *hai lối sống* xã hội chủ nghĩa và tư bản chủ nghĩa. Những biến đổi tích cực trong lối sống của thanh niên vừa là *thành tựu hiện thực của ba cuộc cách mạng* trên những vấn đề của mối quan hệ giữa *con người và xã hội*, vừa chính là sức mạnh mới tiếp sức cho sự triển khai của ba cuộc cách mạng đó trong thành phố đang sôi nổi cải tạo và xây dựng theo chủ nghĩa xã hội. *Những hình thái quá độ*, những sự xen kẽ giữa cái cũ và cái mới, những động thái *giằng co, tranh chấp* đo lường được trên các chỉ tiêu của lối sống, đang *phản ánh sinh động hiện thực của bước quá độ* từ hình thái kinh tế - xã hội cũ sang hình thái kinh tế-xã hội xã hội chủ nghĩa, trên cấp độ địa phương cũng như trên cấp độ toàn quốc.

Dưới đây là mười nhận xét về đặc điểm lối sống và xu hướng biến đổi của lối sống thanh niên, rút ra từ cuộc điều tra cụ thể lần này.

Nhận xét thứ nhất.

Ở những chỉ tiêu của lối sống gắn liền trực tiếp với *đặc điểm lứa tuổi* thanh niên, các kết quả điều tra cho thấy *tính đồng nhất khá cao*:

a) Khát vọng *tự lập* và khẳng định chỗ đứng của mình trong cuộc sống, xu hướng vươn lên *chủ động tổ chức đời sống* lao động và văn hóa - sinh hoạt của mình.

b) Nhu cầu có một *nghề nghiệp* và không ngừng thăng tiến trong nghề nghiệp đó (gắn liền với ý thức về rèn luyện tay nghề, phát triển tài năng - tài năng được đa số thanh niên coi như một điều kiện hàng đầu cho sự thành công trong cuộc sống).

c) Nhu cầu và thực tế hoạt động sinh hoạt văn hóa, văn nghệ và giải trí gắn liền với giao tiếp bạn bè gắn liền với phong cách “*cùng vui bạn*”.

Song, đúng như giả thuyết công tác của nhóm nghiên cứu đã được cuộc điều tra này xác nhận: “Nhu cầu tự khẳng định về mặt xã hội xuất hiện khá đều khắp trong giới thanh niên, nhưng do trình độ lĩnh hội hệ thống giá trị của xã hội mới rất không đồng đều trong các nhóm xã hội khác nhau, nên sự tự khẳng định nói trên cũng mang nhiều khuynh hướng khác biệt”.

Như vậy là, bên cạnh tính đồng nhất trên một số chỉ tiêu của lối sống, *tính không đồng nhất về mặt lối sống* đã tồn tại ngay bên trong cơ cấu giới thanh niên, và *sự không đồng nhất đó thậm chí “thâm”* ngay cả vào trong những mặt đồng nhất giữa họ nữa.

Nhận xét thứ hai.

Chặng đường đầu tiên của thời kỳ quá độ ở một đô thị lớn vừa thoát khỏi chế độ thực dân mới được đặc trưng bởi sự tồn tại của nhiều thành phần kinh tế, của nhiều khu vực hoạt động kinh tế và xã hội mang tính chất xã hội chủ nghĩa đậm nhạt khác nhau. Đặc trưng kinh tế-xã hội này đã để lại dấu ấn rõ nét trên sự khác biệt về *nhịp độ cách mạng hóa lối sống giữa các nhóm xã hội khác nhau trong thanh niên*. Khu vực kinh tế (hoặc tính chất của các tổ chức xã hội, văn hóa) mà người thanh niên hoạt động trong đó, có thể được sử dụng như một nhân tố để phân loại đặc

điểm lối sống của các nhóm xã hội khác nhau trong thanh niên. Trình độ *giác ngộ chính trị* (thể hiện dưới dạng tổ chức thành hai nhóm đoàn viên/ngoài Đoàn) cũng có thể là một nhân tố phân loại khác và nhịp độ biến đổi lối sống, được thực tế điều tra khoa học xác nhận.

Cuộc điều tra chỉ ra rằng, trên những nét lớn, có thể tìm thấy nhịp độ xuất hiện, định hình các phẩm chất của lối sống mới trong *thanh niên khu vực Nhà nước và tập thể* (kể cả học sinh, sinh viên đang được đào tạo trong các trường học Nhà nước). Các đoàn viên thanh niên cộng sản (thuộc tất cả các khu vực sản xuất, công tác) đã hiện ra như một *nhóm tiên phong* nổi bật trên tất cả các chỉ tiêu nói lên tính tích cực xã hội - chính trị, tính tích cực lao động sản xuất, tính tích cực văn hóa, cũng như trên một số chỉ báo về quan điểm và hành vi đạo đức.

Nhận xét thứ ba.

Giới thanh niên quận I có tiến bộ đáng kể trong trình độ nhận thức các chuẩn mực đạo đức mới, nhận thức về các điều kiện chính đáng cho sự phát triển của cá nhân trong xã hội mới. 1/3 giới thanh niên đã có dự kiên phấn đấu gia nhập Đoàn Thanh niên cộng sản trong tương lai gần gũi, nói lên tầm ảnh hưởng đáng kể của nhân sinh quan và lý tưởng cộng sản chủ nghĩa trong giới thanh niên của một đô thị vừa được giải phóng chưa lâu.

Song, hiện đang “có vấn đề” về khoảng cách giữa nhận thức và hành động. Khả năng phân biệt đúng sai rất khá trong thanh niên, nhưng đứng trước các hiện tượng tiêu cực, chỉ có 30% thành viên đứng lên đấu tranh không ngần ngại. Số đông đảo còn lại tỏ ra thụ động trong đấu tranh, với nhiều sắc thái khác nhau (từ dừng dưng né tránh, tới e sợ hậu quả hoặc hoài nghi hiệu quả). Trước một số thử thách, có biểu hiện là ý thức nghĩa vụ của thanh niên chưa cao lắm (đặc biệt vấn đề nhận phân công công tác của xã hội).

Một số trắc nghiệm thăm dò cho phép nêu giả thuyết về sự tồn tại của một hệ thống định hướng giá trị còn nhiều mâu thuẫn và chưa vững chắc. Vẫn còn có sự chấp nhận cùng một lúc những giá trị xã hội rất trái ngược nhau. Trong các hành vi hưởng thụ nghệ thuật, trong các dự án đời sống, v.v..., còn thấy những điểm mâu thuẫn, giằng xé trong sự chấp nhận các giá trị trái ngược nhau hoặc những điểm mập mờ, thiếu nhất quán trong các kiểu đánh giá, các niềm ao ước, thậm chí cả trong các dự kiến có tầm quan trọng đến cả một đời người.

Nhận xét thứ tư.

1. Sự biến đổi tích cực rõ nét về lối sống trên lĩnh vực lao động thể hiện ở ba mức độ phát triển trong nội dung tính lịch cực lao động sản xuất của thanh niên khu vực sản xuất Nhà nước và tập thể:

a) Có sự phát triển cao và khá đồng đều trên chỉ tiêu phát huy mọi khả năng hoàn thành nhiệm vụ và chỉ tiêu phấn đấu thường xuyên nâng cao tay nghề.

b) Có sự phát triển bước đầu và thiếu đồng đều (giữa nhóm Nhà nước và nhóm tập thể) trên chỉ tiêu phát huy sáng kiến trong lao động sản xuất (1/4 thanh niên khu vực sản xuất Nhà nước ; 16 thanh niên khu vực tập thể).

c) Có sự phát triển chậm và rất *không đồng đều* trên chỉ tiêu tham gia đóng góp cải tiến quản lý sản xuất, công tác ở cơ sở (vẫn còn 1/2 số thanh niên nhóm Nhà nước và 1/2 số thanh niên nhóm tập thể *không cao* giờ tham gia đóng góp).

2. Mặc dầu phong cách hoạt động văn hóa -sinh hoạt của thanh niên học sinh, sinh viên tỏ ra khá tiên tiến, tính tính cực *lao động học tập* của nhóm thanh niên này không cao. Mức độ sẵn sàng tiếp nhận sự phân công theo yêu cầu của xã hội sau khi ra trường còn thấp.

3. Số đông thanh niên sản xuất và buôn bán *cá thể* chưa muốn rời bỏ khiêu công việc làm ăn hiện nay của họ, tuy họ cảm thấy rõ tính chất bấp bênh và tạm bợ của nó. Các kết quả nghiên cứu có thể cho phép nói đến một *thái độ chuẩn bị tiềm tàng* của nhóm xã hội này trong việc chuyển dần sang một quan hệ lao động phù hợp hơn với xu thế cải tạo các hoạt động kinh tế của xã hội mới (trên dưới 50% cho là làm ăn hiện nay chỉ là “tam bợ”).

4. Thanh niên đang *làm công cho cơ sở tư nhân khá thụ động* trong địa vị của mình, họ không cảm thấy bị bóc lột, họ thiếu điều kiện khách quan và thiếu ý thức mạnh mẽ bảo vệ lợi ích của mình bằng tổ chức. Tuy vậy, trước công cuộc cải tạo kinh tế, trên 50% sẵn sàng chuyển qua lao động sản xuất trong những tổ chức kinh tế xã hội chủ nghĩa.

5. Thanh niên *chưa có việc làm* (65% là học sinh cuối cấp hoặc thôi học giữa chừng, 25% là từ các cơ sở tập thể bỏ ra, hoặc là sinh viên không nhận phân công), nói chung tuyệt đại đa số đều có *ước vọng có việc làm* để nuôi sống bản thân, đỡ lệ thuộc kinh tế gia đình và có vị trí xã hội ổn định. Thực tế chứng tỏ, ngay những người “chưa việc làm” có biểu hiện tiêu cực nhất về lối sống, một khi được dạy nghề, có việc làm, đã đi vào cuộc sống mới khá nhanh. Có thể nói, đây là một nhóm “ở ngã ba đường”. “Có việc làm ổn định” là nhân tố then chốt để đưa thanh niên này thoát khỏi sự “chào mời” còn khá dày đặc của các lối làm ăn kiếm sống không chính đáng.

Tác cả những điều vừa nói, cho thấy những biến đổi tích cực của lối sống trên lĩnh vực lao động phụ thuộc một phần rất quan trọng vào quá trình *cải tạo cơ cấu kinh tế* của xã hội, vào việc tổ chức lao động, mở rộng *phân công lao động xã hội và tạo công ăn việc làm* cho những thanh niên đến tuổi lao động. Xây dựng lối sống lao động mới không phải chỉ là kết quả của ý thức và ý chí.

Nhận xét thứ năm.

Giới thanh niên tỷ lệ cao và có tần số hoạt động cao để tìm đến thưởng thức các loại hình nghệ thuật cách mạng : *điện ảnh và ca nhạc, sân khấu* được chú ý ở mức thấp hơn. *Đọc sách* đã được sinh viên, học sinh, công nhân, viên chức nhà nước coi như một sinh hoạt rảnh rỗi quan trọng, nhưng còn khá xa lạ với các lao động trẻ ở khu vực tập thể và tư nhân, cá thể.

Đối với các phương tiện thông tin đại chúng cách mạng, thanh niên tập hợp mạnh nhất xung quanh *máy truyền hình, báo chí* (đặc biệt từ *Tuổi trẻ và Sài Gòn giải phóng*), rồi tập hợp ở mức độ thấp hơn nhiều quanh *máy thu thanh, đài truyền thanh, báo cáo viên*. Việc lĩnh hội thông tin chính trị chưa trở thành một thói quen tốt có tính chất phổ cập trong thanh niên ; số thanh niên lãnh đạm với thông tin chính trị còn chiếm tới trên 27% giới thanh niên, và tỷ lệ này đặc biệt cao trong khu vực thanh niên làm ăn cá thể (trên 50%).

Bộ phận tiên tiến về lối sống trên lĩnh vực văn hóa-sinh hoạt (thanh niên cộng sản, thanh niên công nhân viên chức, thanh niên học sinh sinh viên) có những biểu hiện chủ động, tích cực lĩnh hội các giá trị cơ bản trong thông tin và văn hóa, văn nghệ. Song nhìn chung toàn giới, tinh chất thường ngoạn thụ động và “mua vui” còn khá cao. Có thể đi đến xác nhận giả thuyết khoa học của nhóm nghiên cứu, cho rằng ở giới thanh niên quận I, “cường độ tham gia các hoạt động tiêu dùng văn hóa, nghệ thuật, thông tin *không hoàn toàn* nói lên mức độ tương ứng về ý thức phát triển bản thân con người thông qua các hoạt động và hành vi văn hóa đó”.

Nhận xét thứ sáu.

Nhu cầu sống, hoạt động và tự biểu hiện của thanh niên trong các *môi trường tập thể* đang có sự phát triển tích cực, song song với sự đánh giá cao vai trò của tập thể trong sự thành công của người thanh niên thời đại ngày nay trên con đường sống của họ. Tuy vậy còn thấy *thiếu sự gia công* xây dựng các tập thể lao động, học tập và nhất là các môi trường cho tuổi trẻ cùng tiến hành các hoạt động rảnh rỗi có ý nghĩa văn hóa xã hội. Do đó, hiện nay thanh niên nhất là các thanh niên không phải ở khu vực Nhà nước - còn thiếu những địa bàn vững chắc để *xây dựng và thể nghiệm tính tập thể, những phẩm chất của chủ nghĩa tập thể* thông qua các *kinh nghiệm của chính bản thân mình*, thông qua các quan hệ xã hội và tâm lý - xã hội liên nhân cách, trong các tập thể lao động và tập thể hoạt động văn hóa-xã hội theo sở thích.

Nhận xét thứ bảy.

Nhưng khó khăn trong đời sống vật chất và trong những vướng bận lo việc gia đình, lo kiếm sống thêm v.v... đang cản ngại quá trình “*hiện thực hóa*” các *điều kiện khách quan* về văn hóa - sinh hoạt (do các tổ chức xã hội cung cấp) *vào trong hoạt động nhiều mặt của thanh niên*.

Các khó khăn vật chất cũng làm tăng xu hướng tìm các con đường để cải thiện mức sống và mua sắm tiện nghi, đặc biệt ở khu vực hành chính - sự nghiệp và công nhân công nghiệp. Tuy đây không phản ánh một “*tâm lý tiêu dùng*” kiểu tư sản, song nó đang đòi hỏi phải được các giới quản lý xã hội chỉ ra con đường nào để thực hiện xu hướng tìm kiếm phúc lợi đó một cách *chính đáng và hiện thực*. Một mô hình “*kinh tế phụ gia đình kiểu đô thị*” có thể và cần được nghiên cứu, thử nghiệm cấp, bách.

Nhận xét thứ tám.

Trong quá trình hoạt động sống, thanh niên chờ đợi ở gia đình (cha mẹ, họ hàng, người bạn đời) về rất nhiều mặt (vật chất, quan hệ, tình cảm, ý kiến giúp đỡ khi gặp trắc trở khó khăn, một sự nâng đỡ chung trên đường đời). Việc xây dựng lối sống mới cho thanh niên thông thể không tính đến nhân tố này. Ít nhất có hai vấn đề cần chú ý:

- Vấn đề nghiên cứu các quan hệ xã hội trong tình yêu, hôn nhân đối với thanh niên (trong đó có vấn đề tính ổn định của các “*gia đình trẻ*” và vấn đề ly hôn sớm) trở nên có tầm quan trọng hơn mức độ đặt vấn đề từ xưa tới nay về lĩnh vực này.

- Cần chú ý hơn tới cơ chế tác động (tích cực và tiêu cực) của lối sống cư dân nói chung tới lối sống *thanh niên*, thông qua ngã đường *tác động của các bậc cha*

mẹ tới con cái là thanh môn, đặc biệt trong trường hợp con cái đứng trước các quyết định khó xử trên đường đời.

Nhận xét thứ chín.

Nữ thanh niên chiếm 60% giới trẻ trong quận, sớm phải đương đầu với những khó khăn về công ăn việc làm, gia đình con cái xung đột tình cảm và ly hôn. Họ chiếm tỷ trọng khá cao trong khu vực chưa có việc làm (và nội trợ), trong giới thanh niên buôn bán cá thể, là những khu vực mà tác động của các tổ chức và môi trường xã hội có tính tập thể rất yếu ớt, do đó họ càng bị hạn chế khách quan nhiều hơn trong quá trình cách mạng hóa lối sống. Nguyên vọng đóng góp xây dựng xã hội mới của thanh niên không thấp thua nam giới (trong chỉ tiêu “phần đầu tư lập và đóng góp xây dựng xã hội mới”, tỷ trọng nữ còn có phần cao hơn nam), nhưng trong thực tế thì nhịp độ phát triển các chỉ tiêu của lối sống mới trong nữ thanh niên chậm hơn hẳn nam giới, và tính thụ động, nói chung, cũng đậm nét hơn nam. Cần có một cách đặt vấn đề đúng mức hơn đối với việc phát triển các giải pháp đồng bộ, nhằm tạo điều kiện và quan tâm giúp đỡ nữ thanh niên vươn lên xây dựng lối sống mới với một nhịp độ mới, xứng đáng với tầm quan trọng xã hội và tiềm năng thực tế của nữ thanh niên trong quận.

Nhận xét thứ mười.

Chúng tôi muốn dành ít lời để thử bàn về nét đặc thù trong sự vận động của quy luật xóa bỏ lối sống cũ, xây dựng lối sống mới trong thanh niên các đô thị phía Nam.

1. Vì thanh niên không phải là một giai cấp xã hội mà là một tập đoàn xã hội, lứa tuổi nằm sâu trong tất cả các giai cấp và tầng lớp xã hội, nên ngay trong quy luật vận động phổ quát như, các nhóm xã hội khác nhau trong giới thanh niên ở bất cứ xã hội nào cũng có những sắc thái và nhịp độ biến đổi về lối sống ít nhiều không đồng nhất.

Song, ở các đô thị phía Nam, nơi mà quá trình cải tạo cơ cấu kinh tế và cơ cấu giai cấp xã hội chỉ mới ở những bước đi đầu tiên, thì nét đặc thù của sự vận động quy luật chung ở đây thể hiện đặc biệt rõ trong một hệ cung bậc các diễn trình khác nhau đi tới lối sống mới, tương ứng với các nhóm xã hội sống trong những quan hệ kinh tế và những điều kiện tổ chức xã hội khác nhau. Khoảng cách giữa các cung bậc thường rất lớn. Do đó mà quá trình quản lý lối sống cũng đòi hỏi cả một “vòng cung” lớn các loại đối sách thích ứng, nếu không, sẽ có những diễn biến phức tạp không quản lý nổi các hiện tượng của lối sống thanh niên.

2. Nét đặc thù thứ hai là, ở các đô thị phía nam, có những điều kiện xã hội khách quan khiến cho quá trình hình thành những phẩm chất mới của lối sống diễn ra quanh co hơn, mang nhiều mâu thuẫn hơn ở các nơi khác.

Đứng về khía cạnh các cơ sở xã hội-kinh tế của lối sống mà nói, hiện đang còn từng mảng trong cơ cấu kinh tế còn mang tính chất tư hữu tư bản chủ nghĩa (công khai hoặc giấu mặt). Hiện thực này không thể không làm cho cuộc đấu tranh “ai thắng ai” trên lĩnh vực lối sống mang tính chất đặc biệt gay gắt. Những vấn đề về giá trị, về nhân sinh quan, về đạo đức có tính chất tư sản, không chỉ là mùi hôi thối còn rơi rớt lại của một cái xác đã đem chôn, mà còn là cái mùi vị toát ra từ một

số lĩnh vực chưa được cải tạo triệt để của đời sống hiện tại, có khi ngay từ trong gia đình người thanh niên. Ấy là chưa kể còn có một nguồn kêu gọi đến các khía cạnh của lối sống tư sản vẫn không ngừng thâm nhập vào trung tâm giao dịch quốc tế lớn này, thông qua văn hóa phẩm, hàng hóa, dịch vụ du lịch, v.v...

- Ở các đô thị phía Nam quá trình phân bố lại lao động gắn liền với cải tạo và xây dựng kinh tế, phát triển lực lượng sản xuất, đang diễn ra không đơn giản. Trong một giai đoạn lịch sử, vẫn còn một bộ phận thanh niên không có công ăn việc làm, tạo nên một kẽ hở lớn trong tiến trình phát triển lối sống mới, đặc biệt là tạo tiền đề duy trì một “đội quân” tiềm tàng cho các hoạt động kinh tế phi pháp và các tệ nạn xã hội.

- Hơn ở đâu hết, quá trình cách mạng hóa lối sống của thanh niên chỉ có thể hoàn thành với độ *bền vững cao* trên cơ sở *đồng thời cách mạng hóa lối sống của toàn bộ cư dân*. Các tàn dư của quan điểm chính trị, đạo đức, văn hóa-nghệ thuật, thị hiếu thẩm mỹ cũ còn *chân rễ tại chỗ*, ngay trong lối sống của đông đảo dân cư, của cha mẹ, anh chị... giới thanh niên. Quá trình giữ bỏ nó không phải là giữ bỏ một cái gì tiêu cực của riêng giới thanh niên. Hơn nữa, thanh niên không xây dựng lối sống mới cho mình ở trong một “khu nhà kính”. Tuổi trẻ phấn đấu cho một lối sống nhân đạo và cao đẹp cùng với toàn xã hội, họ phải đương đầu với toàn bộ những vấn đề của xã hội, chứ không phải chỉ những vấn đề của giới thanh niên. Điều khác chẳng là ở chỗ họ phải có trách nhiệm lớn lao, vươn lên mạnh mẽ để sớm thực sự sống một lối sống mới, “làm rường cột của chế độ làm chủ tập thể”, như lời căn dặn của đồng chí Tổng Bí thư Lê Duẩn đối với tuổi trẻ thành phố Hồ Chí Minh.

II - MỘT SỐ “ĐIỂM NÓNG” CẦN LƯU Ý GIẢI QUYẾT TRONG VẤN ĐỀ XÂY DỰNG LỐI SỐNG MỚI CỦA THANH NIÊN QUẬN I

1. Về mặt tư tưởng - chính trị và đạo đức :

- Cần tác động sớm để khắc phục tình hình một bộ phận thanh niên còn *coi nhẹ thông tin chính trị, coi nhẹ việc tìm hiểu truyền thống cách mạng* (nhất là thanh niên ở các khu vực ngoài các tổ chức Nhà nước).

- Khắc phục độ chênh lệch giữa *nhận thức* đúng - sai về hành động đấu tranh chống các hiện tượng tiêu cực trong xã hội. Các khuynh hướng khác nhau của tính thụ động trong đấu tranh chống tiêu cực còn được phân tích cho thanh niên. Đặc biệt chú ý khắc phục thái độ thụ động, hoài nghi.

2. Về lao động và nghề nghiệp, xin chú ý tới ba điều sau đây :

- Kiểm tra lại cơ chế thu xếp công ăn việc làm cho thanh niên chưa có việc làm trong quận.

- Tăng cường các tổ chức dạy nghề, kèm nghề một cách cơ bản và có hệ thống cho thanh niên đang lao động, mà không chỉ bằng lòng với các cuộc vận động thi thợ giỏi, mặc dầu đó là một cơ chế có tác động rất sâu sắc thúc đẩy lối sống mới trong lao động của thanh niên.

- Chú trọng giáo dục và tạo điều kiện cho thanh niên phát triển mạnh hơn việc làm chủ sản xuất thông qua việc tham gia ý kiến cải tiến sản xuất, quản lý sản xuất, công tác ở cơ sở, vì chỉ tiêu này là yếu nhất trong tính tích cực xã hội (lao động của thanh niên khu vực Nhà nước và tập thể).

3. Về các môi trường hoạt động tập thể của thanh niên, nên chú ý đầu tư thử nghiệm xây dựng một số hình thức hoạt động văn hóa, xã hội có tổ chức của thanh niên, trên một quan điểm toàn diện hơn: coi đó không phải chỉ như một hình thức tập hợp thanh niên để thực hiện một số công tác cách mạng mà còn là một môi trường xã hội để giáo dục chủ nghĩa tập thể và thỏa mãn nhu cầu giao tiếp có văn hóa của tuổi trẻ.

4. Về hoạt động văn hóa, văn nghệ của thanh niên, có lẽ cần chú ý hai “điểm nóng” :

- Khắc phục thái độ thường ngoạn thụ động hoặc thản tuý du hi, xâm dụng thói quen đi sâu vào những giá trị nội dung, thẩm mỹ của nghệ thuật cánh mang.

- Khắc phục thái độ mơ hồ, chập chờn đối với các văn hóa phẩm đòi truy, lạc hậu, phản động ; xây dựng một quan điểm dứt khoát đối với việc “dùng lại” các văn hóa phẩm đó, để “đổi không khí” và tin là “vô hại”.

5. Về thể dục, thể thao : Kiểm tra lại các phát hiện của cuộc điều tra. Có biện pháp hướng thanh niên vào các hoạt động động thể lực đông đảo hơn, nhất là nữ thanh niên.

6. Nên có sinh hoạt chuyên đề về nữ **thanh niên** nhân một số phát hiện của công trình nghiên cứu. Đặt vấn đề vận động nữ thanh niên hoạt động cá thể một cách tích cực và có hệ thống hơn.

7. Về vấn đề đấu tranh khắc phục các **tệ nạn** xã hội trong thanh niên, xin lưu ý hai “điểm nóng”:

- Đã thực sự có thống nhất quan niệm về tầm quan trọng và khả năng thực tế của việc “cải tạo tại chỗ” giữa các ban, ngành và cán bộ có liên quan trong quận chưa ?

- Chú ý đầy đủ và có hệ thống hơn đến các giải pháp về *quy chế* “sau cải tạo” để các thanh niên sau khi được giáo dục lại, trở về có thể hòa nhập nhanh vào đời sống bình thường, không đột ngột “quay về đường cũ” chỉ vì mặc cảm của bản thân hoặc định kiến quá đáng của một số con người và tổ chức xã hội xung quanh.

*

**

Những người tham gia công trình nghiên cứu rất phấn khởi được trực tiếp quan sát, đo lường, và thử đánh giá về một thành tựu quý báu của sự nghiệp cách mạng ở quận I và ở thành phố : một lối sống mới, cao đẹp đang bước đầu hình thành trong thế hệ trẻ của địa bàn cư dân quan trọng này. Các vấn đề khó khăn tiêu cực còn tồn tại là tất yếu và không có gì khó hiểu. Một quá trình sôi động của cuộc cách mạng về lối sống đang diễn ra trong giới trẻ của thành phố mang tên Bác Hồ vĩ đại.